

OCENE – POROČILA

PROVOKATIVNA KNJIGA RAZNOTERIH VIDIKOV

Ulrich Hub: *Na Noetovi barki ob osmih*. Prev. Lučka Jenčič. Ilustr.

Jörg Mühle. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba, 2013, 83 str.

Priznan nemški dramatik, scenarist in režiser Ulrich Hub (1963) se v slovenščini prvič predstavlja s prevodom proznega dela, ki je bilo leta 2006 sprva napisano kot gledališki tekst za otroke, nato pa je bilo v obeh zvrsteh nagrajeno s številnimi pomembnimi literarnimi nagradami. Med drugimi je prejelo: leta 2006 nemški nagradi za najboljši dramski tekst za otroke in za najboljšo radijsko igro za otroke (»Deutscher Kindertheaterpreis« in »Deutscher Kinderhörspielpreis«), nemško-nizozemsko nagrado za dramski tekst za otroke »Kaas und Kappes«, ki spremlja istoimenski festival otroškega in mladinskega gledališča v Duisburgu (Nemčija), leta 2008 v okviru mednarodnega knjižnega sejma Litera v Linzu (Avstrija) nagrado za najboljšo otroško literarno delo »Kinderliteraturpreis« ter leta 2012 nagrado »National Jewish Book Award« v kategoriji otroške in mladinske literature, ki jo za kvalitetna dela s tematiko judovstva vsako leto podeljujejo v New Yorku (ZDA).

Knjiga *Na Noetovi barki ob osmih* si je tudi pri nas po izboru Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo (Mestna knjižnica Ljubljana) prislužila znak kakovosti zlata hruška, v obliki igrane predstave za otroke pa si je

delo, ki se je, kot so zapisali ob premieri, »v zadnjih letih uveljavilo kot največje evropsko odkritje za mlado občinstvo«, v letošnji sezoni mogoče ogledati v koprodukciji Prešernovega gledališča Kranj in Mini teatra Ljubljana v režiji Roberta Waltla.

Na Noetovi barki ob osmih je torej uspešnica v vseh svojih literarnozvrstnih variacijah. Tako kot dramski tekst namreč tudi prozo odlikujejo izrazito dodelani dialogi in dobro poantirani konflikti med štirimi poglobitnimi junaki, ki vsak s svoje perspektive parafrazirajo znano svetopisemsko zgodbo o vesoljnem potopu. Kljub temu pa predhodno poznavanje »izvirnika« ni predpogoj za zadovoljivo branje in razumevanje besedila. Res je sicer, da lahko bralec z določenim predznanjem v tekstu nenehno razbira bolj ali manj prikrite aluzije na biblijske motive, a tudi sicer je zgodba o pingvinih napisana vsebinsko in oblikovno koherentno, zato učinkuje kot popolnoma samostojna celota. Izjemno duhovita pripoved je na prvi pogled prava komedija, ki pa ima kot vsako dobro delo globoko jedro: v tem primeru je to vprašanje vere v Boga.

V Hubovi modernizirani različici pripovedi iz Svetega pisma imajo pri iskanju odgovorov na temeljne življenjske dileme glavno besedo trije pingvini in debel bel golob, nekakšna parodija Svetega duha, čigar naloga je predstavnike vseh živalskih vrst obvestiti o povodnji ter zanje organizirati in uspešno izpeljati reševalno akcijo. Zgodba se tako začne tik pred močnim deževjem. Trije pingvini – dva spravljujejša ter en nejevernejši

in prepirljivejši – katerih prvinska zaupljivost je mogoče sorodna otroškemu dojemanju sveta, sredi zasnežene pokrajine navidez lahkotno, v resnici pa resno in poglobljeno debatirajo o Bogu, pri čemer se – malce objetno uporno – ne bojijo izraziti niti dvoma o božjem obstoju. Malo za njihovim prepirom o veri, morali, pravičnosti, božjih zakonih, naravi in krivdi Boga ter nastanku in koncu življenja pa se zgodi nepredstavljivo: Bog se jim razodene z novico o pogubljenju in jim ponudi rešilno bilko – dve vstopnici za Noetovo barko.

Zaplet sproži odločitev povabljenih dveh pingvinov, da bosta v kovčku v ladijsko podpalubje pretihotapila tudi svojega prijatelja, kar je v nadaljevanju vir številnih šaljivih situacij. (Komično) dogajanje in avtorjeva ironična distanca dosežeta vrh, ko v kovčku skriti pingvin goloba prepriča, da se v njem (podobno kot v svetopisemski skrinji zaveze) pravzaprav skriva Bog. Golobov sprva sumničavi, nato pa naivno malikovalski pogovor z domnevnim Bogom je fantastičen prikaz dandanes prevladujočega in pravzaprav vraževernega odnosa do Boga. Ko golob nazadnje spregleda banalnost situacije, pingvinom napove kazen, a jih pred njo reši konec potopa.

Nenavaden končni preobrat razglašaja ljubezen do bližjega, tolerantnost in medsebojno razumevanje: golob sprejme pomoč pingvinov, saj ugotovi, da je v vsesplošni zmedi in preobremenjenosti na ladjo pozabil vzeti družico. Mali pingvin se tako, zakrinkan v golobovo nevesto, sprehodi mimo prelisičenega Noeta, z golobom pa nazadnje dejansko postaneta nerazdružljiva prijatelja.

Zgodba, ki pogumno in brez zadržkov svobodno predrugači številne svetopisemske motive, torej nenehno problematizira ustaljene konvencije in norme, relativizira verske dogme, odpira prava filozofsko-teološka vprašanja in nanje ponuja vselej odprte odgovore.

Čudovita, spoštljivo provokativna knjiga raznoterih vidikov in globokih aktualnih pomenov je povrh vsega še zabavno in estetsko minimalistično ilustrirana. Kot taka ni zanimiva le za otroke, temveč nedvomno tudi za odrasle, ki se bodo ob njej vsak na svoj način neizmerno zabavali in glasno smejali, pa tudi tiho in globoko zamislili. V slovenski izdaji pogrešamo le spremno besedo, ki bi dodatno osvetlila tako zanimivo in mnogopomensko besedilo.

Zarika Snoj Verbovšek

BOJ Z MOZOLJI NI DOBLJEN, BITKA S KNJIGAMI PA

Marija Švajncer: *Samotni bralec*.

Murska Sobota: Založba Franc-Franc, 2014.

Samotni bralec je prozna pisava filozofije in pesnice **Marije Švajncer**. *Samotnega bralca* beremo kot roman, lahko kot zbirko kratkih zgodb, lahko je celo drama fragmentov in protokolov. Delo omenjene pisateljice je silno težko opredeliti. Mogoče je mnenje v spremni besedi, ki jo je napisala dr. Dragica Haramija, še najbolj točno. Haramija namreč trdi, da je *Samotni bralec* roman, namenjen mladostnikom, a ne le njim, saj spreplet najstniškega eskapizma in tankočutne literarno-filozofske misli nostalgичno nagovarja tudi odraslega bralca. Po mnenju Haramije gre za izrazit večnaslovniški roman z izrazito medbesedilno strukturo. Opredeljevanje samo pa ni ovira, da ne bi govorili o nenavadni in privlačni zgodbi glavnega protagonista, ki skozi branje drugih utemeljuje svoj položaj v družbi. Gre za gimnazijca, ki živi s svojo upokojeno materjo. Mati namesto z možem spi s knjigami in bržkone je lahko